

Bijlage 1. Een schaakstuk met runen-inscriptie



Schaken was in de middeleeuwen een geliefd tijdverdrif bij de adel.

Misschien wel de meest exclusieve vondst bij de opgravingen van het "Oude Huys" is een klein kunstig bewerkt voorwerp van bruin verkleurd ivoor, afkomstig van een walrus, dat waarschijnlijk een schaakstuk is geweest. Het heeft de vorm van een bloem in acanthus bladeren. Het is 4 cm. hoog, 4,3 cm. breed en 1,3 cm. dik. Bovenop het stuk zijn twee gaatjes, wat er op wijst dat er nog iets bovenop heeft gestaan. Het is niet te zien welke figuur van het schaakspel het voorstelt.



Schaakstuk met runen-inscriptie, gevonden bij het "Oude Huys". RHCe, fotocollectie.

Het meest interessante is te zien aan de onderzijde. Daar bevindt zich namelijk een inscriptie van twee regels fijn ingekraste Noordse runen. Runen is een schriftsoort die vanaf de tweede eeuw na Christus werd gebruikt, aanvankelijk alleen in Scandinavië, maar vanaf ca. 800 (de tijd van de Vikingen) ook in Friesland, Ierland en Groenland. Het werd nooit op papier of perkament geschreven, maar uitsluitend op steen of hout gegraveerd.

De vraag is natuurlijk: wat staat er nu op het Helmondse schaakstukje? De bovenste regel kan worden gelezen als AGEROTRA:MOSEL en de onderste als MAHTELTKPAETAERR. Wat de bovenste regel betekent, weten we (nog) niet, maar waarschijnlijk wordt met MOSEL de Maas bedoeld. De onderste regel is gemakkelijker: hier staat niets anders dan "Machteld en Peter". Beide namen zijn van oorsprong Scandinavisch of in ieder geval Germaans. Misschien is het schaakstukje wel een huwelijkscadeau geweest...



Runen-inscriptie aan de onderzijde van het schaakstuk. RHCe, fotocollectie nr. 116192.

Bijlage 2. De belening van 1314

Tot 1314 waren de hertogen van Brabant onbetwist heer en meester over Helmond. Zij beschouwden zich als heren van Helmond. In 1314 veranderde dat: Toen droeg hertog Jan III Helmond over aan de Zuidbrabantse edelman Jan Berthout van Berlaer.

Jan III was op dat moment 14 jaar oud, en was net twee jaar tevoren zijn vader, Jan II, opgevolgd. Hij was nog te jong om zelfstandig te regeren, dus werd dat in zijn naam gedaan door twee regenten. Een van die twee was Floris Berthout, heer van Mechelen, en familie van onze Jan van Berlaer. Het was deze Floris, die de hertog er toe overhaalde Helmond aan zijn neef Jan over te dragen. Zoals in de middeleeuwen gebruikelijk, gebeurde dat niet als schenking of als verkoop, maar als "leen". Dit hield in dat Jan van Berlaer de heerlijkheid, inclusief het kasteel, als het ware in leen kreeg van de hertog en daarvoor in ruil de hertog weer erkende als zijn opperste heer.

Wat kreeg Jan van Berlaer eigenlijk van de hertog? Volgens de oorkonde van 13 juli 1314 was dat in de eerste plaats "het dorp, 't huys, den perck (...), de molen ende 't lant van Helmondt". Het "huys" was het Oude Huys, met "perck" werd het jachtgebied van de hertog bedoeld te noordwesten van de burcht, waartoe ook de huidige Warande behoorde. Verder kreeg hij alle cijnsinkomsten (cijns is een soort belasting), die vanouds door de hertog in Peeland werden geïnd. Ook kreeg hij de bevoegdheid namens de hertog recht te spreken.



Jan III van Brabant. RHCe, fotocollectie nr. 114339.



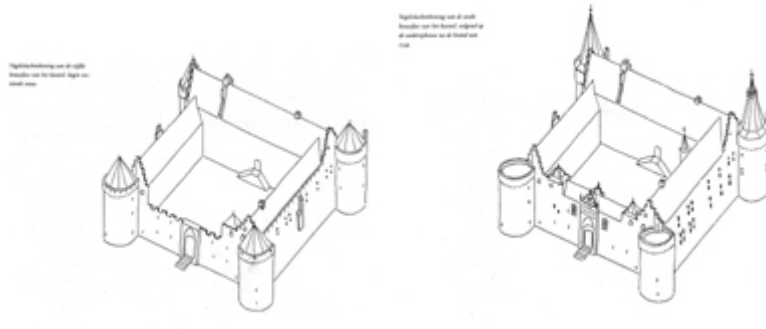
Wapenschild van Jan van Berthout, "die men zegt Van Berlaer". RHCe, archief 63, inv. nr. 187.

Bijlage 3. De brand van 1549

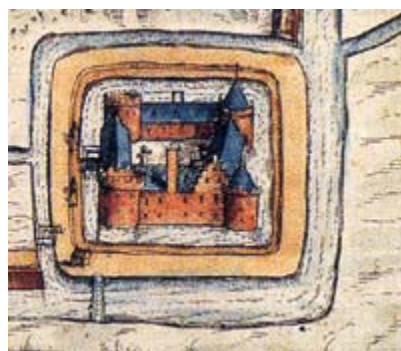
In de nacht van 10 op 11 februari 1549 brak om twee uur plotseling een hevige brand uit in het kasteel. Het vuur tastte vooral de woonvleugels aan, die zwaar gehavend werden. De kasteelheer, Joost van Cortenbach, nam echter onmiddellijk de herstelwerkzaamheden ter hand. Zes dagen na het uitbreken van de brand werd de aanbesteding gehouden van de noodzakelijke reparaties aan het dak. Voor zestig gulden per man kregen timmerman Hendrick van Werden en zijn drie zoons de opdracht. De heer zorgde voor "drie block beddenstroy", zodat zij op het werk konden overnachten.

Al snel bleek dat de aanbesteding een beetje slordig was gedaan en dat enkele dingen waren vergeten. Zo was "het capken vanden thoeren vanden weyndelsteen" niet meegenomen in de opdracht, maar dat zouden de timmerlieden op eigen kosten herstellen, als hun bijdrage aan het herstel van de schade.

Op 15 mei waren Hendrick en zijn zoons klaar met het herstellen van het dak van de westelijke vleugel en mochten zij doorgaan met het vernieuwen van het dak van het hoofdgebouw. Dit werk werd in juni 1550 opgeleverd. Hierbij werd in het gebouw een enorme ridderzaal geconstrueerd, waarbij vanuit de begane grond in de opengewerkte kap werd gekeken. Deze zaalbouw moet met zijn 13 meter hoogte een overweldigende indruk gemaakt hebben.



Reconstructietekening van het kasteel vóór de brand (links) en na de brand (rechts). Tekening BAAC, 's-Hertogenbosch.



Het kasteel in 1602 (detail van de kaart van Guicciardini)

Bijlage 4. De tachtigjarige oorlog

Gedurende de tweede helft van de 16de en de eerste helft van de 17de eeuw vond de zogenaamde Tachtigjarige oorlog plaats. Het was begonnen met een opstand van hoge edelen in 1565, die ontevreden waren over de wijze waarop de wettige koning Filips II het land bestuurde. Geleidelijk werd het een oorlog tussen een aantal opstandige provincies in het Noorden onder leiding van Holland en de aanhangers van de koning in het Zuiden. De Helmondse heren Jan en Adolf van Cortenbach (1560-1594) behoorden aanvankelijk tot de opstandige edelen die in 1565 zich met een smeekschrift richtten tot de landvoogdes, Margaretha van Parma, in Brussel. Toen in 1566 een volksopstand losbrak, waarbij in veel plaatsen kerken werden geplunderd, zagen zij hun dwaling in en schaarden zij zich aan de zijde van de koning. Het gevolg was dat de stad Helmond en het kasteel keer op keer (in 1581, 1582, 1583, 1587, 1592) werden aangevallen. De stad werd daarbij enkele keren in de as gelegd. Vooral de inname van de stad in 1587 door de opstandelingen onder aanvoering van Philips van Hohenlohe was catastrofaal: op de kerk, het kasteel en enkele huizen in de Kerkstraat na werd de hele stad in de as gelegd. Het kasteel was meestal te sterk en bleef gespaard.



Tafereel uit de 80 jarige oorlog

In 1594 overleed Adolf van Cortenbach. Zijn weduwe, Philippine van Ruyschenberg, moest toen de verdediging van de stad en het kasteel leiden. In 1597 bood zij het hoofd aan een bende rondtrekkende Ierse huurlingen die zelfs enkele dagen op de binnenplaats van het kasteel hun kampement opsloegen. In het jaar 1600 moest zij toestaan dat legereenheden uit Bourgondië (bondgenoten!) in de stad werden ingekwartierd. Deze troepen hielden flink huis: bijna 140 huizen werden verwoest en in brand gestoken.

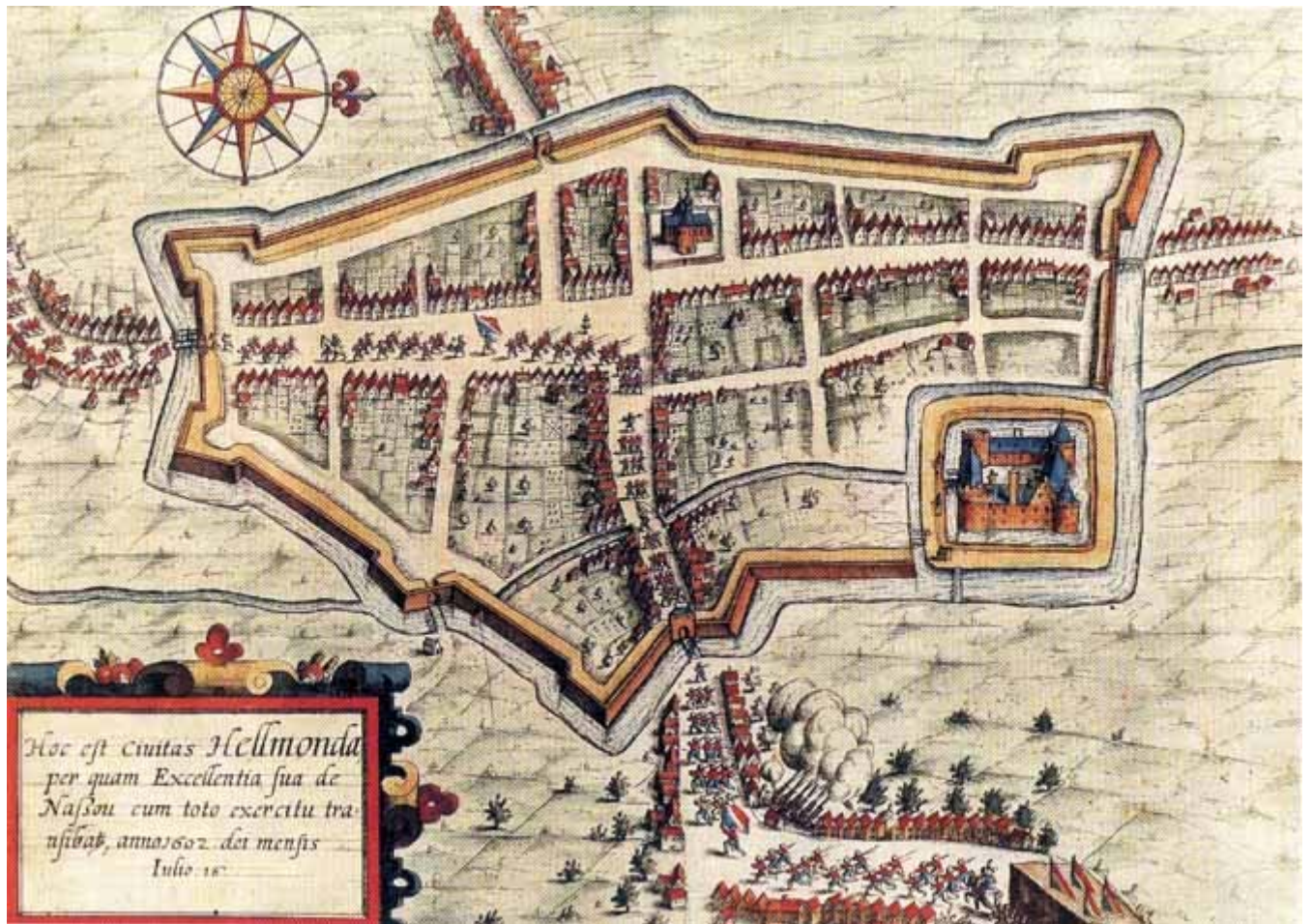
Al die tijd bleef het kasteel intact en doorstond het elke belegering. In juli 1602 echter slaagde de Hollandse stadhouder, Maurits, er in na een belegering van enkele dagen en een symbolische aanval, het kasteel in handen te krijgen. Gelukkig wist de vrouwe van Helmond, Philippine, van Maurits gedaan te krijgen dat het kasteel tot neutraal gebied werd verklaard. Het was de eerste én de laatste keer dat het kasteel tijdens de Tachtigjarige oorlog werd ingenomen...



Adolf van Cortenbach, heer van Helmond van 1578 tot 1594. RHCe, fotocollectie nr. 113974.



Aanval op Helmond, 1582
Uit: E. van Meteren, de Nederlandsche Historiën.



Doortocht van Maurits door Helmond in 1602

Uit: De Beschrijving van alle de Nederlanden door Guicciardini in 1612

Bijlage 5. Klooster Binderen

Op de plek waar heden ten dage het kapelletje van Binderen staat, stond ooit een fiere abdij: bevolkt door nonnen die veelal van adellijke afkomst waren. Het klooster werd gesticht tussen 1244 en 1246, hoogstwaarschijnlijk door toedoen van Maria van Brabant en was toegewijd aan Maria. Aan deze stichting is een kleurrijke legende – zie bijlage 6 - verbonden. De officiële naam van de abdij was "Keijserinneplaats".

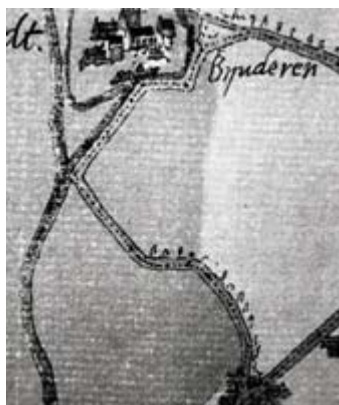


Binderen

Het huis te Binderen in de achttiende eeuw, diverse prenten. RHCe, fotocollectie nr. 100677, 100664 en 100671.

De nonnen die in Binderen woonden, behoorden tot de orde van de Cisterciënzers, een strenge, op beschouwing en contemplatie gerichte orde. De abdij werd tengevolge van vele giften een van de grootste grondgrondbezitters van Helmond. De meeste grond lieten zij bewerken door pachters. Bekende pachthoeven waren onder andere de hoeve Ter Kemenade, de Pannehoeve en de Bommeneesche Hoeve. De abdij heeft ook een belangrijke rol gespeeld bij het ontginnen van veel woeste gronden en in het doorvoeren van nieuwe landbouwtechnieken.

Het klooster had, net als de meeste andere kloosters in Noord-Brabant, veel te lijden van de Tachtigjarige oorlog. Na de vrede van Munster in 1648 werd de abdij op bevel van de Staten-Generaal opgeheven. De rijke bezittingen werden staats eigendom. Het kloostergebouw zelf werd met de onmiddellijke omgeving in 1658 verkocht aan Johan Gans. Het werd daarna verbouwd tot patriciërswooning. In 1772 werd het gebouw verkocht aan Diederik Huygens, die het in 1776 met de grond gelijk maakte.



Klooster Binderen op de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1540). Het is de enige afbeelding van het klooster als kloostercomplex. RHCe, fotocollectie nr. 100701.

Bijlage 6. De legende van Maria van Brabant: "O God, 'k binder in!"

Op een mooie dag ging Maria van Brabant met haar ridders op pad om in de buurt van het kasteel van Helmond te gaan jagen. Op een gegeven moment dwaalde ze met haar page van de weg af. De grond onder haar voeten werd zacht en moerassig en zij dreigde met haar paard weg te zakken in het veen. In doodsangst riep zij toen "O God, wees mij genadig, verlos mij uit deze nood. O God, 'k bin der in". Niemand leek haar echter te horen. Verder en verder zakte zij weg in de diepte. Ten einde raad beloofde zij de Heilige Maagd Maria, haar patroonheilige, dat zij op die plek een klooster zou laten bouwen "voor reine maagden uit adellijk geslacht", als ze gered zou worden. Plotseling werd de aarde weer vast en kon zij met haar page verder rijden.

Omdat de grond van het moeras niet erg geschikt was om een klooster op te bouwen, vroeg de vrouwe van Helmond aan de Heilige maagd zelf waar haar klooster moest komen. Op een avond, toen zij aan het bidden was, keek zij uit het raam van haar kasteel neer op een hoog veld bij de rivier de Aa, dat bijna geheel door de rivier omsloten werd. Plotseling verstarde zij, want ineens zag ze op die plaats 24 nonnen in wit habijt, gevolgd door zes jonkvrouwen, langzaam om die hoogte in het landschap voortschrijden. Dit was de plaats waar het klooster moest verrijzen.

Toen het klooster klaar was, zegt nog steeds de legende, noemde Maria het als herinnering aan haar angstig avontuur, "Binder-in" ofwel Binderen.



Links: kaart van Van Deventer, 1540. RHCe, Kaartencollectie.

Rechts: detail uit de kaart van Van Deventer met de oudste afbeelding van het kloostercomplex Het klooster. RHCe, fotocollectie nr.100701.



Tekening van klooster in het handschrift van Andries Schoemaker naar Abr. de Haen, 1732. RHCe, fotocollectie nr. 100677.

Bijlage 7. Jan III van Berlaer

Jan III van Berlaer is ongetwijfeld een van de kleurrijkste heren van Helmond geweest. Geboren circa 1350 (of iets daarvoor), werd hij al in 1361 na de dood van zijn vader, Walraven van Berlaer, heer van Helmond. Hij trouwde in 1372 met Gertrudis Coutereel. Gertrudis was al eerder getrouwd geweest. Haar eerste man, Hendrik I van Cuijk, sneuvelde tijdens een gevecht in 1371. Het huwelijk, dat tot de dood van Gertrudis in 1418 duurde, bleef kinderloos.

Jan III hield er, naast zijn wettige echtgenote, een groot aantal minnaresses op na. Er zijn er acht met naam bekend. Bij die vriendinnen kreeg hij tussen 1380 en 1410 elf kinderen. Twee van die vrouwen waren non in het klooster Hooydonk bij Nederwetten. Zijn laatste minnares, Margaretha van Lyeshout, ook wel Margriet Uten Vehuse genoemd, schonk hem nog eens zes kinderen, die tussen 1410 en 1425 geboren werden.

In 1418 stierf Jan's echtgenote, Gertrudis. Toch was dit voor hem geen reden om met Margriet te trouwen. Dat deed hij pas, toen hij zijn einde voelde naderen, in 1425. De reden hiervoor was, dat hij zo hoopte de twee laatste kinderen, die Margriet ter wereld had gebracht, te wettigen. Deze kinderen waren geboren na het overlijden van zijn vrouw, Gertrudis, en zouden, als hij voor zijn dood nog trouwde, als wettige kinderen worden beschouwd. Dat was belangrijk in verband met de opvolging.

Volgens oud gebruik bij de adel hield Jan aanvankelijk de Kerk er buiten. In het bijzijn van getuigen en een notaris, die het in een proces-verbaal vastlegde, beloofden Jan en Margriet elkaar in de nacht van 30 op 31 augustus 1425 eeuwige trouw en stapten samen naakt in bed. Daarmee was het huwelijk bezegeld. Waar zij niet op gerekend hadden, was dat de Kerk dit niet erkende en zij hierdoor een kerkelijke excommunicatie opliepen, dat wil zeggen tijdelijk uit de Kerk en de samenleving werden gestoten. Dit zou het doel van de ceremonie weer teniet doen. In allerijl werd alsnog de bisschop van Luik (waar Helmond kerkelijk onder viel) om kwijtschelding van de excommunicatie gevraagd. De bisschop stemde toe en op 3 september werd het bruidspaar door een speciaal uit Luik overgekomen priester in de echt verbonden.



Wapenschild van Jan III van Berlaer. RHCE, archief 63, inv. nr. 187,



**Notariële akte van de huwelijkssluiting van Jan III van Berlaer met Margriet Uten Vehuse.
RHCe, archief 63, inv. nr. 694.**

In het bijzijn van getuigen en een notaris, die het in een proces-verbaal vastlegde, beloofden Jan en Margriet elkaar in de nacht van 30 op 31 augustus 1425 eeuwige trouw en stapten samen naakt in bed. Daarmee was het huwelijk bezegeld.



In de nacht van 30 op 31 augustus 1425 beloofden Jan en Margriet elkaar eeuwige trouw en stapten samen naakt in bed. Daarmee was het huwelijk bezegeld.

Bijlage 8. Het wapenpaneel van 1688

Nog steeds hangt in de tweede klas trouwzaal van het kasteel boven de schouw het in 1688 vervaardigde wapenpaneel van de families Cortenbach en Arberg (zie foto 2). De twee ovale wapenschilden van Albert Joseph van Arberg (links) en Isabelle Félicité van Cortenbach (rechts) vormen samen een zogenaamd alliantiewapen. Een dergelijk dubbelwapen werd vaak, vooral in adellijke kringen, vervaardigd bij een huwelijk. Links en rechts van beide wapenschilden staan de zestien kwartieren van hen afgebeeld.

In de genealogie is een kwartierstaat een per generatie gerangschikte opgave van de wettige voorouders van een bepaald persoon. De persoon van wie de kwartierstaat uitgaat, heet de kwartierdrager en de vier grootouders heten de vier kwartieren. De kwartierdrager vormt de eerste generatie, de ouders de tweede, de grootouders de derde enzovoort. Op het wapenpaneel van Albert Joseph en Isabelle Félicité staan zestien kwartieren, dat wil dus zeggen de kwartieren van de vijfde generatie (ofwel de oud-overgrootouders). Het wapenpaneel laat op deze wijze zien dat beide echtelieden uit oude, vooraanstaande geslachten voortkwamen. Het benadrukt hun hoge adellijke status.

Een raadsel zijn de vier tekens in de hoeken van het paneel. Er zijn verschillende theorieën hierover. Zo zou volgens sommigen 4 maal een S zijn afgebeeld. Dit zou kunnen duiden op een bepaald motto. Gedacht is aan de zinspreuk *Sensim Sine Sensu Senescimus* (latijn voor langzaam, ongemerkt worden wij ouder), wat wellicht een zinspeling zou kunnen zijn op het leeftijdsverschil tussen bruid en bruidegom. Een andere verklaring is dat hier vier maal een 8 staat. In dat geval zou het kunnen betekenen: $8 + 8 (= 16)$ en 88, samen dus 1688, het jaar van het huwelijk. Op dit soort raadseltjes waren de mensen in de 17de eeuw verzot.



Het kasteel, zoals het er op het einde van de 17de eeuw uit heeft gezien. RHCe, fotocollectie nr. 108636.



De voormalige eetkamer van de familie Wesselman (nu 2e klas trouwzaal) met het wapenpaneel boven de schouw. RHCe, fotocollectie nr. 120591.



De trouwzaal 2e klas met het wapenpaneel nog steeds boven de schouw. RHCe, fotocollectie nr. 120596.



Het alliantiewapen van 1688. RHCe, fotocollectie nr. 120598.

Bijlage 9. Carel Frederik I Wesselman (1732-1825)

Carel Frederik werd in 1732 geboren in de kopermolen van zijn opa in Klarenbeek (Gelderland). Hij ging in de goud- en zilver handel, werd essayeur en keurmeester en vervolgens muntmeester in Amsterdam en Utrecht. Daarnaast interesseerde hij zich zeer voor de landbouw. Mede om die reden kocht hij 1781 de heerlijkheid en het kasteel Helmond.

Als heer van Helmond probeerde hij oude, al lang vergeten rechten weer te gelde te maken. Daarmee kwam hij regelmatig in botsing met burgers. Dat gebeurde bijvoorbeeld in 1785, toen een drietal Helmonders bij wijze van provocatie gingen vissen in de Aa, een recht dat exclusief aan de heer toekwam. Er ontstond een vuurgevecht, waarbij de aanstichter zwaar gewond raakte.

In december 1894 trok de Franse generaal Pichegru Nederland binnen. Het leidde tot de val van het oude stadhoudelijke regime en de stichting van de Bataafse Republiek. De oude privileges uit het verleden werden afgeschaft, waaronder ook de heerlijke rechten. Dit had voor Wesselman grote nadelige gevolgen, ook financieel. Daarom stortte Carel Frederik zich nu op de verbetering van de landbouw op zijn eigen landerijen, maar ook op provinciaal niveau. Verder stichtte hij vlak bij het kasteel op eigen grond een fabriek voor het weven van wollen stoffen en ijverde hij voor het bevaarbaar maken van de Aa. Dit laatste zou uiteindelijk leiden tot de aanleg van de Zuid-Willemsvaart langs het kasteel.



Carel Frederik I als essayeur en keurmeester. RHCe, fotocollectie nr. 115091.



Klik hier voor vergroting en toelichting



Carel Frederik I Wesselman. RHCe, fotocollectie nr. 115101.

Bijlage 10. Carel Frederik II Wesselman (1780-1853)

In veel opzichten leek Carel Frederik II op zijn vader. Hij had ook grote belangstelling voor landbouw en ontginningsactiviteiten en was secretaris van de Departementale commissie van Landbouw. Hij trad ook op als compagnon in de fabriek van zijn vader.

Maar er waren ook grote verschillen. Zo had Carel Frederik II in tegenstelling tot zijn vader gestudeerd (rechten). Ook bekleedde hij verschillende openbare ambten. In 1810 werd hij maire (burgemeester) van Helmond en in 1814 districtcommissaris van Eindhoven. Dat deed niet omdat hij carrière wilde maken, maar omdat hij zo invloed kon uitoefenen op het bestuur van Helmond, net zoals zijn vele voorgangers dat hadden gedaan als heer.

Even leek het of dit plan in duigen viel. In 1814 werd geregeld dat steden een eigen bestuursreglement kregen en niet onder de invloed van districtscommissarissen kwamen. Een districtcommissaris kreeg alleen iets te zeggen over dorpen. Helmond was echter een stad. Vader en zoon Wesselman hebben toen de leden van de gemeenteraad en de aanzienlijke inwoners van Helmond zover gekregen dat zij aan de koning verzochten Helmond niet als stad, maar als dorp te behandelen. Met succes.

In 1841 werd Carel Frederik door koning Willem II in de adelstand verheven, met als titel jonkheer en met de toevoeging "van Helmond" aan zijn naam. In 1853 overleed hij.



Links: Carel Frederik II Wesselman. RHCe, fotocollectie nr. 115097.

Rechts: Carel Frederik II Wesselman van Helmond op late leeftijd. RHCe, fotocollectie nr. 115118.

Bijlage 11. Wesselman en de Zuid-Willemsvaart

Helmond, het kasteel en de Zuid-Willemsvaart, of – zoals de Helmonders zeggen “de k’naal” – zijn nauw met elkaar verbonden. Helmond dankte zijn opkomst als industriestad in de negentiende eeuw voor een groot gedeelte aan dit kanaal. De Zuid-Willemsvaart diende als aanvoer én afvoerweg voor de producten die in Helmond gemaakt werden. Daarom werden er zoveel fabrieken langs het kanaal gebouwd.

Het feit dat de Zuid-Willemsvaart door Helmond kwam te lopen en zo vlak langs het kasteel is vooral te danken (of te wijten) aan vader en zoon Carel Frederik I en Carel Frederik II Wesselman. Carel Frederik I haad zich al eens eerder sterk gemaakt voor het bevaarbaar maken van de Aa en gold als een deskundige op het gebied van landbouw en waterhuishouding. Daarom werden zij om advies gevraagd, toen koning Willem I rond 1820 plannen maakte voor een kanaal van ‘s-Hertogenbosch naar Maastricht. Zij adviseerden de koning het kanaal aan te leggen langs de Aa in plaats van langs de Dommel. De gravers konden dan gebruik maken van de buitengrachten van het kasteel. Een bijkomend voordeel voor de Wesselmannen was, dat het kanaal dan langs hun eigen fabriek kwam te liggen. En zo gebeurde. In 1823 werd, vooruitlopend op de opening van het hele kanaal, het gedeelte ‘s-Hertogenbosch-Helmond voor de vaart opengesteld.



Briefhoofd van de firma Bogaers, in 1811 opgericht als Wesselman, Bogaers en Sanders, aan de Zuid-Willemsvaart. RHCE, collectie briefhoofden.



De Zuid-Willemsvaart in 1898



Schilderij van de Zuid-Willemsvaart door Henri Knip, ca. 1890



De Zuid-Willemsvaart met de Veestraatbrug in 1962, gezien vanuit de kasteellaan. RHCe, fotocollectie nr. 103273.

Bijlage 12. Het kasteel als archief en museum

Meteen na de ingebruikneming door de gemeente nam burgemeester Van Hout het initiatief om in een van de vertrekken op de eerste etage van het kasteel-raadhuis een klein museum in te richten. Daarnaast kwam in de kelder ruimten het oud archief van de gemeente. De Helmondse historicus Jac Heeren werd conservator en archivaris.



Archiefstellingen in de kelders van het kasteel. RHCe, fotocollectie nr. 109160.

In de jaren zeventig van de twintigste eeuw werd het kasteel veel te klein voor het groeiende ambtenaren apparaat. Daarom werd niet ver van de oude burcht een modern stadskantoor gebouwd en verdwenen de stadsbestuurders en de ambtenaren weer uit het kasteel. Wel bleef de gemeenteraad in het kasteel vergaderen en bleven natuurlijk ook de trouwerijen. Na het vertrek van de gemeenteambtenaren naar het nieuwe stadskantoor kon het museum de vrijgekomen ruimten in beslag nemen en flink groeien. Bovendien vertrok het archief in 1981 naar een ruimte elders in de stad, zodat ook de hele kelder ter beschikking kwam van het museum. Onder de in 1979 benoemde nieuwe directeur, Jan van Laarhoven, werd het een middelgroot museum met als speerpunten de bestaande historische verzameling in de kelder en een nieuw opgezette collectie schilderkunst rond het thema Mens en Werk. Hiermee zou Helmond zich ook museaal profileren als een moderne industriestad met speciale aandacht voor de werkende mens.

In 1985 werd het museum uitgebreid met een speciale expositieruimte onder de Traverse, het Meyhuis. Intussen bouwde Helmond, als derde speerpunt, aan een respectabele collectie moderne kunst. In 2001 kwam in Helmond op een steenworp afstand van het kasteel, een nieuw bestuurscentrum klaar: Boscotondo. Nu verdween ook de gemeenteraad uit het kasteel en werden er plannen gemaakt om de museumfunctie van het eeuwenoude slot te vergroten. Anno 2004 was het zover en werd het kasteel opnieuw ingericht, waarbij het hele interieur, maar ook de presentatie van de collectie grondig werden vernieuwd.

Klik naar [Gemeentemuseum Helmond](#) voor meer informatie.



Studiezaal van het gemeentearchief, ca. 1964. RHCe, fotocollectie nr. 109142.



Het museum, ca. 1930. RHCe, fotocollectie nr. 117945.



Jan Smits (alias Jan de wever, aan het uit 1600 daterende weefgetouw in het kasteel-museum. RHCe, fotocollectie nr. 117948.



Het oude rijtuig van de familie Wesselman in het kasteel-museum. RHCe, fotocollectie nr. 117956.



Historische opstelling in de kelder van het kasteel-museum. RHCe, fotocollectie nr. 117957.



Expositie in het museum. RHCe, fotocollectie nr. 117958.